

Ul'jana Wieryna

DOI: 10.15290/bb.2021.13.27

*Białoruski Uniwersytet Państwowy
Mińsk*<https://orcid.org/0000-0002-6015-7160>**Жыццё з універсітэтам:
да 90-годдзя Алега Антонавіча Лойкі**

У 100-гадовай гісторыі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта ёсць постаці, якія сваёй працай вызначалі яго развіццё. Такой асобай з'яўляецца Алег Антонавіч Лойка (1931–2008) – літаратуразнаўца, пісьменнік і перакладчык, маладзейшы за ўніверсітэт усяго на 10 гадоў. У яго біяграфіі вылучаецца вялікі перыяд, звязаны з філалагічным факультэтам. Гэта больш за паўстагоддзя, пачынаючы з 1948 года, калі малады Алег Лойка паступіў на беларускае аддзяленне філалагічнага факультэта. Ён прайшоў усе прыступкі ўніверсітэцкага жыцця: быў студэнтам, аспірантам, выкладчыкам, дацэнтам, прафесарам, займаў пасады загадчыка кафедры і дэкана. Апошнюю – у 1991–1996 гадах, калі ўніверсітэт, як і ўся краіна, перажываў значныя змены. *Менавіта ў гэты перыяд быў закладзены падмурак абноўленага філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта*¹, – адзначаў І.С. Роўда.

У інтэрв'ю 1991 года “Каго і для чаго рыхтуе філфак?”, адказваючы на пытанні В. Шніпа ў якасці новага дэкана, А.А. Лойка абазначыў свае бачанне факультэта, і як галоўную мэту – “святую мэту філфака” – назваў падрыхтоўку беларускай інтэлігенцыі. Менавіта так – гранічна шырока разумеў універсітэцкую філалагічную адукацыю Алег Антонавіч.

¹ І Роўда, *Чалавек рознабаковага таленту*, [у:] *Чалавек з сонечнай усмешкай: кніга пра Алега Лойку*, Мінск 2019, с. 232.

Ён прымаў складаную спадчыну, наракаючы на тое, што ў савецкі перыяд адбывалася “спрашчэнне ўніверсітэцкага навучання”, “ператварэнне філфака ў педфак”². Зараз, праз 30 гадоў, вельмі карысна ўзгадаць, якія недахопы бачыў А.А. Лойка ў філфакаўскім навучанні:

...Не вывучаюцца ўкраінская, літоўская, латышская мовы, а гэта ж мовы нашых суседзяў. Не вывучаецца таксама беларусістыка нямецкая, англійская, амерыканская і іншыя. У той час як у свеце беларусістыка цяпер – адна з актуальных і прывабных праблем для вывучэння. А з класічных моў вывучаем толькі лаціну. І не вывучаем старагрэчаскай, стараўрэйскай. Не маем сваіх арабістаў, хоць існуюць колькі стагоддзяў “Кітабы” – рэлігійныя кнігі, напісаныя на беларускай мове. Я не кажу ўжо, што мы не рыхтуем ні карэктараў, ні рэдактараў – прафесіяналаў так званай прыкладнай філалогіі (470–471).

Факультэт рыхтаваўся да пашырэння спецыялізацый, адкрыцця новых кафедраў, што і адбывалася на працягу 1991–1996 гадоў, калі з’явіліся кафедры славістыкі, класічнай філалогіі, тэорыі літаратуры, шмат пераўтварэнняў адбылося з іншымі структурнымі адзінкамі факультэта. Зразумела, што пры такіх пераўтварэннях найпершым было пытанне падрыхтоўкі выкладчыкаў, якія забяспечвалі б адукацыю па шматлікіх новых спецыяльнасцях, і такая падрыхтоўка адбывалася на працягу некалькіх гадоў. Але пры тым важна таксама, што А.А. Лойка сапраўдную цяжкасць бачыў у выхаванні “ўласна філолага”, а пад філалагічнай падрыхтоўкай разумеў валоданне *адной з замежных і адной з класічных моў, як было некалі ў гімназіях і ліцэях* (471). Са шкадаваннем ён дадаваў, што *і мы, універсітэт, не можам даць студэнту веды па другой замежнай мове* (471).

У 1992 годзе былі адноўлены і адкрыты аддзяленні «Беларуская і руская мовы і літаратуры», «Славянскія мовы і літаратуры», пасля 1993 года факультэт прыняў студэнтаў на спецыяльнасці «Класічныя мовы і літаратуры», «Беларуская і нямецкая мовы», «Беларуская і французская мовы», «Беларуская і англійская мовы». Шмат пераўтварэнняў адбылося на факультэце ў пазнейшыя часы, але па колькасці новых спецыяльнасцей перыяд 1991–1996 гадоў быў самы плённы. З адзначаных у 1991 годзе А.А. Лойкам лакун у філалагічнай адукацыі шмат было запоўнена і дзякуючы яго намаганням і паз-

² А.А. Лойка, *Дрэва жыцця. Кніга аднаго лёсу*, Слонім 2004, с. 470. Далей пры спасылцы на гэта выданне ў дужках падаецца старонка.

ней. Так, зараз студэнты вывучаюць не толькі лацінскую, але і старагрэчаскую мову, значным крокам стала ўвядзенне спецыялізацыі “Літаратурна-рэдакцыйная і выдавецкая дзейнасць”, развіццё кітайскі. Але ёсць і непазбежныя страты. Атрымаўшы грунтоўную адукацыю на аддзяленні “Беларуская і руская мовы і літаратуры” з 1992 па 1997 год, не магу не выказаць шкадаванне з прычыны яго адсутнасці ўжо на працягу многіх гадоў.

Калі В. Шніп задаў А.А. Лойку пытанне пра ўмовы працы, ці змяніліся яны да лепшага ў 1991 годзе, то атрымаў вельмі эмацыйны адказ. Размова ішла пра новы будынак для філалагічнага факультэта на вуліцы К. Маркса, 31, дзе раней змяшчалася Вышэйшая партыйная школа. На момант размовы чакаўся адказ на адкрыты ліст выкладчыкаў у ЦК КПБ. Адказу яшчэ не было, а абвінавачванні ў *прыўлашчванні маёмасці* ўжо гучалі (472). Але А.А. Лойка адказваў, што дабіваецца не гэтага, а *спайнення абяцанняга*:

Я – універсітэтчык з 1948 года. Не магу далічыцца, колькі за гэты час разоў у Пастановах ЦК КПБ запісваліся словы то аб перадачы ўніверсітэту гмаху Дома ўраду, то аб пабудове новых асобных комплексаў. Ды каб проста хоць раз было стрымана слова, універсітэт, філфак не былі б у такіх жahlівых умовах існавання, у якіх яны знаходзяцца.

Увогуле на нейкім этапе хадзілі чуткі аб перадачы ўніверсітэту гмаху КДБ. На што замахваецца? – спытаецца. А які ж гэта замах? Калі і замах, то толькі на тое, каб сапраўды ўніверсітэт быў у цэнтры сталіцы ды ў самым прыгожым будынку. Цанавя пачынаў будаўніцтва не з універсітэта! Па ўсёй Еўропе ў цэнтры сталіц Берліна, Парыжа, Прагі, Кракава – універсітэты, а ў беларусаў?

Ды калі ж наша грамадства пазбудзецца гэтага?! (472–473).

Можна толькі здагадацца, якія намаганні давалася прыкласці дэкану, каб дабіцца для факультэта будынка Вышэйшай партыйнай школы.

Звяртае на сябе ўвагу ўжытае Алегам Антонавічам слова “ўніверсітэтчык”, якое зараз пачуеш нячаста. Не фіксуюць гэтага слова і слоўнікі, але можна меркаваць, што яно было актуальным менавіта ў тых гады, калі ўніверсітэты ствараліся ці аднаўляліся, як гэта было пасля вайны, і студэнты вылучаліся як нацыянальная эліта. Менавіта ў 1940-я гады былі адноўленыя знакі для асобаў, якія атрымалі ўніверсітэцкую адукацыю: па традыцыі, якая бярэ пачатак у XIX стагоддзі, яны выконваліся ў форме ромба. Гэтым званнем Алег Антонавіч ганарыўся ўсё жыццё, бо пражыў яго разам з універсітэтам. Называючы сябе ўніверсітэтчыкам, ужо будучы дэканам, ён ствараў

менавіта такі сэнс: чалавек універсітэта, – і не важна, на якой прыступцы ты знаходзішся, ці толькі паступіў на першы курс, ці ўжо кіруеш факультэтам.

Апошній і, на жаль, не здзейсненай задумай, А.А. Лойкі была кніга “Мой БДУ”. Асноўная праца над ёй вялася, калі Алег Антонавіч ужо быў цяжка хворы, яна стваралася ў шпіталях Мінска і Слоніма ў 2005–2006 гадах. Парадак частак невядомы, але паспрабуем аднавіць задуму аўтара.

Верагодна, першай магла быць частка “З маіх успамінаў універсітэтчыка”, якую А.А. Лойка пачаў не са студэнцкіх гадоў, а з размеркавання 1953 года – года, вырашальнага, памежнага, які падзяліў гісторыю дзяржавы на “да” і “пасля”. *А ўвогуле ўніверсітэтчыкам я мог бы і не стаць...*³, – так пачынаюцца гэтыя ўспаміны і так магла б пачынацца кніга члена-карэспандэнта НАН Беларусі, доктара філалагічных навук, прафесара, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі. На першых старонках успамінаў перад намі паўстае сапраўдны “зьялены” выпускнік, які з хваляваннем чакае свайго лёсу і марыць толькі аб адным: атрымаць размеркаванне ў Слонім, каб быць у родных мясцінах, побач з любімай жонкай: *Людзі, дайце быць Лабановічам! Я хачу толькі да Лілі!* Лабановічам пабыць не давалося, бо А.А. Лойка атрымаў размеркаванне ў аспірантуру. Аўтар успамінае некалькі выпадкаў, калі ягоны лёс універсітэтчыка быў пад пагрозай. Першы, калі ў 1953 годзе ЦК камсамола запатрабаваў запаўнення загадкавых анкет, пра прызначэнне якіх маладыя людзі здагадаліся толькі пазней. Другі, калі малады аспірант, задзейнічаны ў прыёмнай камісіі, па просьбе прарэктара паправіў адзнаку за сачыненне дачцэ сакратара райкома, а потым быў вымушаны пісаць тлумачальную запіску пракурору, бо высветлілася, што сакратар заплаціў за паступленне і апынуўся пад следствам. Канешне, цяжка падазраваць аспіранта, які ў ведамасці папросту закрэсліў “добра”, надпісаў “выд.” і “папраўленаму верыць”, але можна ўявіць сабе, у якой сітуацыі апынуўся малады экзаменатар.

Трэба падкрэсліць, што і ў гэтых успамінах, і ў тых, што былі надрукаваны ў 2004 годзе ў кнізе “Дрэва жыцця”, А.А. Лойка вельмі строгі да сябе і сваіх учынкаў. Ён піша пра тое, калі памыляўся, за што было сорамна, пра што шкадаваў на працягу жыцця. Такая шчырасць нячаста сустракаецца ў мемуарах.

³ Тут і далей рукапіс кнігі А.А. Лойкі “Мой БДУ” цытуецца паводле матэрыялаў прыватнага архіва В.В. Шалемава, унука А.А. Лойкі.

Трэці выпадак, калі А.А. Лойка мог не стаць універсітэтчыкам, звязаны з перспектывай яго пераходу ў Акадэмію навук. *Словы пра згоду прагучалі, былі засведчаны на маёй заяве, і афіцыйна я ўжо не быў універсітэтчыкам. На наступны дзень я ўжо быў у кабінце дырэктара Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы, не толькі Юльян Сергеевіч (Пшыркоў – У.В.) віншаваў мяне з пасадай, але і дружная кагорта маіх акадэмічных сяброў – Мікола Грынчык, Міхась Яраш, Міхась Прашковіч, Міхась Мушынскі”, але прарэктар не згадзіўся на пераход: “Адпусцілі Адамовіча, а цяпер Лойку... Не!”. ...Не мой лёс была акадэмія, лёсам маім на ўсё жыццё стаў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт.*

Думка мемуарыста вяртаецца ў ранейшыя гады, успаміны змяшчаюць неацэнныя звесткі пра тагачасныя падзеі, выкладчыкаў і аднакурснікаў, узятых не з газет, справаздач ці кніг, а з уласнага досведу вельмі дапытлівага і праніклівага чалавека. Крытыка “тэорыі адзінай плыні” М.Р. Ларчанкі Л.С. Абэцэдарскім, трагічны лёс мовазнаўцы Б.І. Касоўскага, захапляльны лекцыі Д.Я. Фактаровіча, артыстызм І.В. Гутарава, кампанія супраць “касмапаліта” Л.Р. Барага і яго апошняя лекцыя ў БДУ... Гэта цэлая эпоха ў гісторыі ўніверсітэта і беларускай навукі.

А.А. Лойка быў бліскучым лектарам: яркая і жывая манера выкладання, свабоднае валоданне матэрыялам і зацікаўленасць у ім – усё гэта рабіла вялікае ўражанне на студэнтаў і заставалася ў памяці. У кнігу “Мой БДУ” Алег Антонавіч уключыў раздзел “У пошуках майстэрства выкладання”, у якім раскажаў пра свае бачанне гэтага майстэрства, выпрацоўку ўласнага стылю, прыёмах “ажыўлення лекцыі” і кіравання ўвагай аўдыторыі. Усе гэтыя прыёмы спрыялі таму, каб слухачы актыўна ўключаліся ў працу, адчувалі літаратуру як жывую з’яву. А.А. Лойка падкрэсліў ролю сваіх настаўнікаў у лектарскім майстэрстве, назваўшы М.Р. Ларчанку і І.Я. Навуменку, раскажаў, як рыхтаваў свой першы лекцыйны курс, які чытаў “ад князя Алега да чатырох Максімаў – Багдановіча, Гарэцкага, Танка, Лужаніна”, і як адбылося “студэнцкае прызнанне”. У аўдыторыі падчас вячэрніх заняткаў знікла святло, і малады выкладчык прапанаваў прадоўжыць лекцыю: *Ціша ў аўдыторыі запанавала неймаверная, і то была надта прыемная ціша студэнцкага прызнання мяне лектарам!..* Жывапіс, песня, тэатралізацыя, рарытэтных кніжных выданні і газеты – усё тое, што мы называем зараз медыя-сродкамі, выкарыстоўвалася Алегам Антонавічам без дапамогі камп’ютэрнай тэхнікі, і думаецца, наяўнасць у аўдыторыі сапраўдных прадметаў, удзел саміх студэнтаў

у “ажыўленні” матэрыялу больш эфектыўнае, чым пасіўнае ўспрыняцце імі гатовых відэа-, аўдыёматэрыялаў і сучасных прэзентацый.

А.А. Лойка акрэсліў і яшчэ адну сваю ролю, якую выконваў ва ўніверсітэце, у нататках “Успаміны з так званага грамадскага жыцця”. У канцы рукапісу пазначана “Лістапад 2006 г. Альбярцінская бальніца”. *Жыцця часта не было мне ад гэтага так званага грамадскага жыцця. Уцяжчы ад яго было немагчыма, – так пачынае нататкі мемуарыст. Розных “нагрузак” у Алега Антонавіча часам было да дваццаці. Некаторыя “сапраўды цяглавыя”, некаторыя “эфемерныя”: ...Тваё прозвішча значыцца ў рэдкалегій часопіса, але нічым цябе тое не абавязвае, ты з’яўляешся членам якогась праўлення, але тое праўленне толькі шырма грамадскай значнасці, савецкага дэмакратызму. Аўтар выказвае меркаванне, што празмерная колькасць “нагрузак” была “ад самой сістэмы”, ад закручвання асобы, абясільвання яе, ачмурэння. Чалавеку не заставалася часу пасядзець, падумаць, адумацца. Плюс да прафесійнай занятасці ён меў нагрузкі, якія адбіралі час і выпустошвалі энергію, прытуплялі рэальнае ўспрыняцце жыцця, не пакідалі хвілі на яго асэнсаванне.*

Але акрамя “дзяжурных” абавязкаў былі і жывыя справы. Сярод іх галоўная для Алега Антонавіча – кіраванне літаратурным аб’яднаннем “Узлёт”. Спачатку гэта быў навуковы гурток, у якім студэнты рыхтаваліся да канферэнцыяў, праводзілі літаратурныя вечары, чыталі і абмяркоўвалі ўласныя творы, але А.А. Лойка вырашыў пераўтварыць яго ва ўніверсітэцкае літаратурнае аб’яднанне. За 25 гадоў існавання (1964–1989) выйшла 7 кніг, у якіх друкавалі свае раннія спробы многія беларускія паэты: Р. Семашкевіч, К. Камейша, А. Бадак, А. Разанаў, М. Скобла, Ю. Голуб, Я. Янішчыц, А. Пісьмянкоў, М. Адамчык і многія іншыя. Першая з іх, выдадзеная ў 1965 годзе, прадстаўляла аб’яднанне як працяг універсітэцкіх традыцый і нагадвала чытачам пра зборнік 1958 года “Падарунак”, які друкаваўся пад рэдакцыяй М.Р. Ларчанкі. Апошняя кніга выйшла пад назвай “Квадра” ў 1990 годзе і засведчыла 25 гадоў, чвэрць стагоддзя плённага існавання ўніверсітэцкай паэзіі. Але традыцыя на гэтым не перапынілася, “Узлёт” меў і мае прадаўжэнне ў выданнях кафедры гісторыі беларускай літаратуры: альманахах “Скрыпторый” (2002–2006) і “Альтанка”⁴.

⁴ Л.Д. Сінькова, *Карпаратыўная культура ў выданнях універсітэцкай кафедры, [у:] Корпаратыўная прэса в умовах конвергенцыі СМІ и глабалізацыі інфармацыйнага прастранства*. Матэрыялы круглага стала, 16 марта 2017 г., Мінск 2017, с. 115–119.

Пераважае ва ўспамінах пра “грамадскае жыццё” ўсё ж адмоўнае: папрокі ў “заходніцкім” паходжанні, якое прыпаміналі А.А. Лойку даволі часта, абвінавачванні ў ідэйнай заганнасці і нават у садзейнічанні ўцечцы навуковай інфармацыі за мяжу. Сутнасць апошняй “правіннасці” была ў тым, што А.А. Лойка напісаў водгук на студэнцкую работу, які без узгаднення з кіраўніцтвам адаслалі ў Кракаў. Але такое абвінавачванне пагражала судовай справай. Большая частка гэтых цяжкіх успамінаў пра 1970-я гады. Але і тут нельга не падкрэсліць асаблівасць апавядальніка: імкненне да таго, каб апраўдаць, а не абвінаваціць.

Пасля насычанага “нагрузкамі” перыяду пачаўся іншы – перыяд незапатрабаванасці, якую Алег Антонавіч адчуў у другой палове 90-х гадоў. І гэтыя нататкі мемуарыст завяршае на сумнай, але і самаіранічнай ноце: *Цяжка быць незапатрабаваным і таму я не без настальгіі ўспамінаю сваё грамадскае жыццё, што мне жыцця не дала.*

Для кнігі, прысвечанай універсітэту, А.А. Лойка напісаў вялікую “Філалагічную паэму”, у якой сышліся і ўспаміны пра студэнцкае жыццё, і разважанні пра час. Паўтару, што паслядоўнасць частак нідзе не зафіксавана аўтарам, але можна меркаваць, што “Філалагічная паэма” павінна была змяшчацца пасля ўспамінаў і нататкаў і завяршаць кнігу “Мой БДУ”. Змест паэмы шчыльна звязаны з мемуарнай часткай, а шматлікія згадкі ў паэтычным творы застануцца незразумелыя чытачу, незнаёмаму з ёй.

Паэма займае 53 друкаваныя старонкі. Яна мае некалькі ўступных частак, два эпілогі (апошні жартоўны), скразнога галоўнага героя – студэнта Мішу Дзвіна.

Паэма завяршаецца некалькімі “апафеозамі”. У “Апафеозе экзаменатару” ёсць фрагмент, напісаны раёшным вершам, у ім характарызуюцца манеры розных выкладчыкаў філфака прымаць экзамен. Такім чынам і ў паэтычнай форме аўтар характарызуе тых, да каго ўжо звяртаўся ў сваіх успамінах:

Выпытвае ад коскі да коскі
 Барыс Ізраілевіч Касоўскі;
 Лёс твой студэнцкі
 Шчасліваю зоркай адзначаны:
 Прымае Міхась Рыгоравіч Ларчанка;
 Выслухае да апошняга слова, –
 Прымае Вольга Васільеўна Казлова...
 Вучы заложна і сват і кум, –
 Прымае Леў Міхайлавіч Шакун...

Аж дрыжаць у завочнікаў
 У кішэнях капейкі, –
 Прымае стараславянскую
 Надзея Сямёнаўна Мажэйка;
 У крайнім выпадку
 Пераходзь на спевы, –
 Фальклор прымае
 Ніл Сьмонавіч Гілевіч...

Апошні ў паэме “Апафеоз найзвоньшы” аўтар прысвячае слову – самаму дарагому і важнаму для кожнага філолага:

Слову ж радзімаму званы
 Найзвоньшыя сярод вясны,
 І ў радасці да шчырых слёз
 Найзвоньшы ім апафеоз.

Кніга “Мой БДУ” была гатова ў сваёй асноўнай задуме. Мастачкай Т.Ю. Таран быў зроблены макет вокладкі. З прапанаваных эскізаў Алег Антонавіч выбраў варыянт са стылізаванай выявай дрэва, што ўтварала перазоў з біяграфічным “Дрэвам жыцця”. Кніга так і не была выдадзена, але бывае і так, што незавершаная задума не менш каштоўная, і ў самой незавершанасці змяшчае пэўную ідэю. У выпадку з апошняй кнігай А.А. Лойкі незавершанасць можна зразумець і сімвалічна – як рэпліку, якая чакае адказу. Сумныя думкі аб незапатрабаванасці абвяргаюцца самой наяўнасцю гэтых рукапісаў, якія сцвярджаюць адваротнае: важнасць памяці, якая захавала столькі падзей і дазваляе ўваскрасіць шмат дэталюў, ужо заслоненых ад нас усім наступным часам.

Успаміны ўніверсітэтчыка Алега Лойкі з’яўляюцца каштоўным гістарычным і чалавечым дакументам, які засведчыў і маштабныя падзеі, і асабістыя перажыванні як адзінае цэлае. Спецыфіка атрыманага наратыву шмат у чым тлумачыцца шматграннасцю асобы апаведальніка, яго павышанай уразлівасцю.

У стагоддзе Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта будзе сказана шмат слоў пра яго гісторыю і значэнне. Можна не сумнявацца, што імя Алега Антонавіча Лойкі будзе гучаць у юбілейных мерапрыемствах. Думаецца, сярод заслуг перад беларускай навукай, літаратурай, адукацыяй павінна быць адзначана і годная чалавечая якасць – удзячнасць, сведчаннем чаго з’яўляецца кніга, прысвечаная ўніверсітэту.

LITERATURA

- Chalavek z sonechnaju usmeshkaj: kniga pra Alega Lojki*, Minsk 2019 [*Чалавек з сонечнаю ўсмешкай: кніга пра Алега Лойку*, Мінск 2019].
- Lojka A.A., *Drjeva zhyccja. Kniga adnago ljosu*, Slonim 2004 [Лойка А.А., *Дрэва жыцця. Кніга аднаго лёсу*, Слонім 2004].
- Sin'kova L.D., *Karparatywnaja kul'tura w vydannjah universitjeckaj kafedry, [u:] Korparatywnaja pressa v uslovijah konvergencii SMI i globalizacii informacionnogo prostranstva. Materialy kruglogo stola, 16 marta 2017 g., Minsk 2017 s. 115–119* [Сінькова Л.Д., *Карпаратыўная культура ў выданнях універсітэцкай кафедры, [у:] Корпаратыўная прэса ў умовах конвергенцыі СМІ і глабалізацыі інфармацыйнага прастранства. Матэрыялы круглага стала, 16 марта 2017 г., Мінск 2017, с. 115–119*].

SUMMARY

LIFE WITH THE UNIVERSITY:
TO THE 90TH ANNIVERSARY OF A. A. LOJKA

The article is dedicated to the memory of Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Belarus, Professor, Doctor of Science in Philology Aleh Antonavich Lojka. Most of the life of the famous scientist and writer was associated with the Belarusian State University. A.A. Lojka entered the university in 1948 and until the end of his life considered himself a “university student”. The book “My BSU”, written in 2005–2006, remained unpublished. It includes memoirs “From my recollections of a university student”, “Memories from the so-called social life”, notes “In search of teaching skills” and “Philological poem”. The article for the first time provides information about the history and composition of this book, using archival material.

Key words: Aleh Antonavich Lojka, history of the Belarusian State University, memoir literature, poem.